Čtvrté jednání komise k Turówu: Liberecký kraj investuje do vodního hospodářství a podporuje malé projekty

23. 07. 2025 16:13

Už tři roky platí dohoda o spolupráci k řešení vlivů těžební činnosti v povrchovém hnědouhelném dole Turów. Česká a polská vláda ji podepsaly 3. února 2022. Podle dohody se nejméně jednou ročně schází také komise, jejímž úkolem je seznámit všechny partnery v regionu s naplňováním jednotlivých ustanovení Dohody a dát možnost k jejich prodiskutování. Komise 23. července zasedala v Hrádku nad Nisou, a to již počtvrté od podepsání dohody. Den předtím se její členové účastnili také exkurze na Hrádecku a Chrastavsku, kde si prohlédli dokončené a aktuálně připravované projekty, jež pomáhají zmírnit dopady těžby.

„Díky mezistátní dohodě o Turówu máme možnost kontrolovat a monitorovat, jak těžba v dole konkrétně ovlivňuje parametry životního prostředí na českém území. Rád bych zdůraznil, že před dohodou Česká republika neměla kompletní informace o dopadech těžby na životní prostředí, což nyní má. Můžeme tak měřit prašnost, hluk, poklesy terénu a hladiny podzemních vod. Jsem rád, že máme k dispozici pravidelné čtvrtletní reporty. Pokud dojde k jednotlivým porušením limitů, investor PGE musí přijmout nápravná opatření a informovat o nich české Ministerstvo životního prostředí,“ uvedl hejtman Libereckého kraje Martin Půta, který je ve společné mezinárodní komisi. Jejími členy jsou také představitelé měst a obcí patřící k Hrádku nad Nisou, Chrastavě a Frýdlantu, maršálek Dolnoslezského vojvodství, společný zástupce města Bogatynia a okresu Zgorzelec a oba zmocněnci – za Českou republiku to je Michal Pastvinský a za Polsko Adrian Kondaszewski.

Podle informací českého zmocněnce Michala Pastvinského dochází díky Dohodě a přijatým opatřením postupně nejen ke zvyšování hladin podzemních vod, ale také ke zlepšení stavu ovzduší. *„Dohoda nám poskytuje přístup k informacím, ke kterým bychom se dříve nedostali a umožňuje nám okamžitě reagovat a řešit jakékoliv možné komplikace. Například měření kvality ovzduší kontinuálně potvrzuje dobré hodnoty. A je velmi potěšující vidět první realizované akce z*

Fondu malých projektů, které dokazují, že lidé na obou stranách hranice spolu chtějí spolupracovat a chránit přírodu a životní prostředí. Na úrovni zmocněnců nám pak velmi pomáhá i to, že český ministr a polská ministryně jsou v úzkém kontaktu a také to, že ministr životního prostředí Petr Hladík je aktivní v požadavcích na Polsko,“ řekl Michal Pastvinský, zmocněnec ČR pro Dohodu o spolupráci k řešení vlivů těžební činnosti v povrchovém hnědouhelném dole Turów a ředitel odboru mezinárodních vztahů na Ministerstvu životního prostředí.

Na základě česko-polské dohody z února 2022 pokračuje rovněž dlouhodobý hlukový monitoring. Od roku 2021 bylo zaznamenáno 22 případů překročení hygienického limitu pro nejhlučnější hodinu (LAeq, 1h) v obci Uhelná převážně v nočních hodinách – nejvyšší naměřená hodnota činila 42,6 dB (při limitu 40,0 dB), přičemž zdrojem byl vždy prokazatelně důl Turów. *„I když hladina hluku není činností v dolu překračována kontinuálně po celou noc, i jakákoli dílčí překračování hluku jsou pro kvalitu života poblíž dolu nepřijatelná, zejména v noci,*“ uvedl hejtman Půta. *„Proto jsem na jednání žádal polského zmocněnce a zástupce společnosti PGE o nápravu a dodržování českých hlukových limitů daných českou legislativou, které jsou v tomto ohledu o něco přísnější než legislativa polská.*“ Na dnešním jednání v Hrádku nad Nisou byla přislíbena z polské strany schůzka v září tohoto roku, která by se týkala návrhu a možnosti dalších řešení dílčí hlukové zátěže z hnědouhelného dolu.

Liberecký kraj i nadále investuje stovky milionů do vodohospodářské infrastruktury díky Fondu Turów. Ten byl zřízen 29. března 2022 na základě dohody mezi vládami České republiky a Polska a darovací smlouvy s nadací PGE Foundation.

K 23. červenci 2025 byl zůstatek na transparentním účtu Liberecký kraj-Fond Turów ČR-PL 765.268.097,43 korun (cca 31 milionů eur). Celkem bylo formou deseti dotací zasmluvněno 395.965.380 korun (cca 16,1 milionu eur), přičemž celková cena podpořených projektů včetně kofinancování z Evropské unie a České republiky dosahuje 761.540.535 korun (cca 30,9 milionu eur).

V roce 2022 také vznikl Fond malých projektů, jehož prostřednictvím jsou financovány místní a regionální projekty v oblasti životního prostředí. Jedná se především o zadržování vody v krajině, jako je budování mokřadů a tůní, terénní úpravy pro zachytávání vody nebo výsadba dřevin. Finance na projekt mohou žádat konkrétní české a polské obce z programového území a jejich organizace. maximální výše dotace na jeden projekt je 100 000 euro. Udržitelnost takovýchto uskutečněných projektů je minimálně pět let. Z fondu již získaly podporu města Chrastava, Hrádek nad Nisou, polský Sulików nebo Bogatynia. V aktuální čtvrté výzvě je předloženo rekordních 16 projektů, které jsou nyní před procesem kontroly. *„V říjnu zasedne komise, která bude schvalovat, které z projektů budou podpořeny a současně vyhlásí pátou výzvu pro nábor nových projektů. Finance ve čtvrté výzvě nepokryjí všech přijatých projektů. Pokud se na nějaký projekt ve čtvrté výzvě nedostane, může je žadatel přihlásit do další, již páté výzvy příští rok,*“ uvedl Ondřej Havlíček z Euroregionu Nisa, který má administraci Fondu malých projektů na starosti.

Fond malých projektů, přehled v tabulce níže (částky v eurech):

Výzva	Celkové výdaje	Celkové způsobilé výdaje	Požadovaná částka dotace	Počet projektů

I. 2022	932.437,93	437.981,72	350.385,38	6
II. 2023	608.862,57	463.641,36	370.913,09	11
III. 2024	497.636,97	405.030,92	324.024,74	7
IV. 2025	1.726.112,48	1.186.943,17	1.068.248,86 (limit 854.000)	16
Celkem	3.765.049,95	2.493.597,17	2.113.572,07 (limit 1.899.323,21)	40

Monitorují se také pohyby objektů – na tuto aktivitu bylo vyčleněno 2.347.400 korun (cca 95.171 eur) z Fondu Turów. *„Na vybraných místech v regionu měří od února letošního roku pohyby na budovách tzv. tříosé sklonoměry. Odborníci pak v ročním reportu posoudí, jestli jsou způsobeny těžbou v hnědouhelném dole Turów. Tyto snímače si kraj nechal nainstalovat v Hrádku nad Nisou – v místní části Oldřichov na Hranicích, Václavice a v Heřmanicích. Celkem se jedná o 36 čidel na 18 objektech,“* doplnil Jiří Klápště, náměstek hejtmana Libereckého kraje pro resort životního prostředí a zemědělství.

Mapka s přehledem umístěných sklonoměrů na objektech v Libereckém kraji:

Z Fondu Turów získaly dotace také čtyři subjekty na projekty, které přinesou vodu tisícům obyvatel. Konkrétně se jedná o Severočeskou vodárenskou společnost, a.s. (2 projekty), město Chrastava (3 projekty), město Hrádek nad Nisou (1 projekt) a Frýdlantskou vodárenskou společnost, a.s. (4 projekty).

„Z Fondu Turów byla spolufinancována už řada projektů. Mezi největší patří rekonstrukce úpravny vody v Machníně za 109.747.821 korun, která 16. září letošního roku zahájí svůj provoz. Dále to je projekt zajišťující zásobení Hrádku nad Nisou vodou z Liberce za 175.875.937 korun. Výstavbou a rekonstrukcí více než 12,6 kilometru vodovodní sítě tam bude zajištěna voda pro 16.218 obyvatel. V Chrastavě se staví vodovody za více než 26,7 milionu korun, které vzniknou na konci roku 2026. V Hrádku nad Nisou (Václavice) budou tamní vodovody dokončeny ve stejném termínu, a to za více než 62,3 milionu korun,“ vypočítal hejtman Martin Půta. Ve Frýdlantském výběžku se připravují čtyři další projekty, a to zkapacitnění úpravny vody a opatření na stávajících sítích ve Frýdlantu nebo opatření pro připojení vodovodu v Bulovce a Dětřichově. Projektové dokumentace pro tyto projekty jsou v celkové hodnotě přes 39 milionů korun.

Premiéři České a Polské republiky podepsali v Praze mezistátní dohodu o spolupráci při řešení dopadů těžby hnědého uhlí v povrchovém dole Turów dne 3. února 2022.